

Engellilere Toplumsal Bakış

BESNİ REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Bu sayıda:

Kaynaştırma Dün- yası	2
Bilgi Hazinesi	2
Kayıt ve Kademeler Arası Geçiş	2
Başarının Değerlen- dirilmesi	3
Öğretimsel Düzenle- meler, Etkileyen Faktörler	3
Merak Edilenler	4
Kıssadan Hisseler	4

İlgi çeken özel konular:

- * Kaynaştırma
- * Akran
- * Aile
- * Okul
- * Eğitim
- * Başarı

Engelli insan, tarih boyunca, acıma, merhamet etme duyguları eşliğinde algılanmıştır. Kabile kültürlerinden bu yana süregelen ortak yaşam kültürü, koruma, dayanışma geleneği ve buna paralel olarak din kurumları, engellileri, merhamet edilmesi, iyi davranılması öğütlenen insan kategorisi olarak göstermiştir.

Bu acıma, merhamet etme duygusu ve engellinin aciz insan olduğu algısı, engellilere yönelik ayrımcılığın ve ayrımcı uygulamaların üstünün örtülmesine, çoğu durumda fark edilmemesine sebep olmuştur.

Engellilere yönelik ayrımcılığın önlenmesi ve bununla mücadele edilmesi, toplumun engellilere sunacağı bir lütuf ya da fedakârlık değil, temel bir insanlık vazifesidir. Bu mücadele, ancak toplumun engelli-engelsiz bütün bireylerinin ortak çabasıyla, kolektif hareketiyle kazanılabilecektir.

Önyargularla, bilgisizlikle ve iletişim-sizlikle beslenen süreç, ötekileştirmeye ve dışlamaya evrilmiş, bunun sonucunda da engellilere yönelik ayrımcılık doğmuştur. Bu haliyle aslında kendi kendini doğrulayan bir kehanettir engelliye acıma hali! Çünkü toplum, engelliye önce erişim imkanından yoksun bırakarak sokağa çıkamamasına sebep olmuş, fiziksel erişim ve akademik bilgiye erişimi imkansız kılarak eğitim alma hakkından mahrum etmiş, bu yüzden iş bulmasının önüne set

çekmiş, çalışmadığı için üretken birey olarak toplum yaşamına katılımını imkansız kılmış ve sonra dönüp hayatın dışına attığı engelliye lütuf gösterip acı-mıştır sadece!

Birey olarak, toplum olarak, ülke olarak durup düşünmemiz gerekiyor artık!

Toplumun tüm kesimleri, devletin bütün birimleri seferber olmalı ve üstlerine düşen görevi yerine getirmelidir. Bu bağlamda toplumun tüm kesimlerine düşen görev, engelliler için kanunların emrettiği şeyleri yapmaktan, ayrımcılıktan, ötekileştiricilerden ve önyargılardan arınmış bir bakış açısı geliştirmekten ibarettir!

İnsanı merkez olarak, insan sevgisini ön plana çıkararak sorunlar aşılabılır. Madde yerine manayı öncelersek ve mana penceresinden bakan bir nesil yetiştirebilirsek sadece engellilerin değil tüm insanların insanca, sevgiyle, kardeşçe yaşamasını sağlayabiliriz.

KAYNAŞTIRMA DÜNYASI

Öğrencinin en az sınırlandırıcı ortamda eğitim alması esastır.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleride sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimidir.

Kaynaştırma yoluyla eğitimin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere, normal çocuklara, ailelere ve öğretmenlere yararları vardır.

Kaynaştırma eğitimiyle öğrencinin işlevde bulunma düzeyi artırılarak, birlikte yaşadığı çevreye uyum sağlanması, çevrenin beklentilerine uygun davranış biçimleri geliştirmesi sağlanmaktadır. Kaynaştırma eğitiminin normal gelişim gösteren öğrencilerde de duyarlılık gösterme, herkesi

olduğu gibi kabul etme, yardımlaşma ve paylaşma gibi yararlar sağlayabildiği ortaya koyulmuştur.

Öğretmenlerin ise kaynaştırma öğrencisi ile yapılan çalışmalar sayesinde öğretim becerileri gelişir ve deneyimleri artar, eğitimde ekonomiklik ve fırsat eşitliği sağlar, şartsız kabul, sabır, hoşgörü ve bireysel özelliklere saygı davranışları gelişir.

BİLGİ HAZİNESİ

- ◆ Türkiye’de kaynaştırma uygulamasına dayanak olabilecek ilk hüküm 1983 yılında yürürlüğe giren 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ‘dur.
- ◆ 2000’e gelindiğinde Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği çıkarılmıştır. En son güncelleme 7 Temmuz 2018’de yapılmıştır.
- ◆ 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile özel eğitim yeni bir yapıya kavuşturulmuştur.

- ◆ Tam zamanlı kaynaştırma akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görüp özel eğitim destek hizmetleri (destek eğitim odası), özel araç-gereç ve eğitim materyalleri sağlanarak yapılır.
- ◆ Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılır.

- ◆ Okullarda kaynaştırma yoluyla eğitim alacak öğrencilerin bir sınıfta en fazla iki öğrenci olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.

- ◆ Kaynaştırma yoluyla eğitim yapılan okullarda BEP geliştirme birimi oluşturulması zorunludur.

Okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 10, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde, Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

KAYIT VE KADEMELER ARASI GEÇİŞ

- ◆ Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul ve kurumlara kayıtlarında özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınmış olması şartı aranmaz .
- ◆ Kaydı yapılan öğrenci gerekli düzenleme ve önlemler sonucunda programa uyumsuzluk yaşanırsa ilgili birimlere (RAM) yönlendirmesi yapılır.

- ◆ Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci RAM tarafından değerlendirilip Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu raporu doğrultusunda her tür ve kademedeki kaynaştırma eğitimine alınabilir.
- ◆ Kademeler arası geçişlerde (okul ön-

cesi-ilkokul-ortaokul-lise) kaynaştırma öğrencisinin RAM tarafından yeniden değerlendirilmesi gerekir.

◆ Öğrencilerden akranlarıyla yeterli seviyeye ulaşanlar kaynaştırma eğitiminden çıkarılabilir. Yeterli seviyeye ulaşamayanlar Kaynaştırma eğitimine tekrar alınır.

Kaynaştırmada Başarının Değerlendirilmesi

Öğrencilerin başarıları BEP'lerine göre değerlendirilir.

Öğrencilerin yetersizlik türü, gelişim özellikleri ve eğitim performansları doğrultusunda süre, ortam, yöntem, cihaz ve materyallerde düzenlemeler yapılarak gerekli tedbirler alınır.

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için merkezi sistem sınavlarında gerekli tedbirler alınır.

İşitme ve zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler her tür ve kademedede velinin yazılı talebi ve BEP geliştirme birimi kararı doğrultusunda yabancı dil dersinden muaf tutulabilir.

Motor becerilerde yetersizliği olan öğrenciler velinin yazılı talebi doğrultusunda motor beceri gerektiren derslerin uygulama kısmında muaf tutulurlar.

Öğrencilere velinin yazılı talebi ve BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda ilkokulda bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yaptırılabilir.

Görme ve işitme yetersizliği (1.kademe) özel eğitim sınıfından mezun olan öğrenciler ortaokula (2.kademe) geçtiklerinde kaynaştırma öğrencisi olarak devam ederler.

Kaynaştırma Ortamlarında Yapılan Öğretimsel Düzenlemeler

Öğretim öncesi düzenlemeler; içerik seçimi, içeriğin analizi, amaçların belirlenmesi, yöntem seçimi, materyallerin düzenlenmesi, fiziki ve öğretimsel ortamların uyarlanması şeklinde sıralanabilir .

İçeriğin seçiminde okuma-yazma gibi temel beceriler önceliğe alınmalı, öğrencinin ihtiyacına göre planlama, hazır bulunuşluk ve mevcut performansı göz önüne alınmalıdır.

Başarının artırılmasında fiziki ve öğretimsel ortam düzenlenmesi yapılmalıdır.

Kaynaştırma öğrencisine öğretilecek konunun nasıl sunulacağı (öğrenciyi hazırlama, öğrencinin dikkatini çekme, önceki bilgilerin hatırlatılması, konunun sunumu, kontrol ve uygulama yapma vs.), ne gibi dönüt ve düzeltmelerde bulunulacağı planlanmalıdır.

Öğretim süreci sonunda belirlenen amaç ve kazanımların ne kadarına ulaşıldığı, kazanımların gerçekleştirilemediği durumlarda düzenleme, farklı şekillerde ele alınma, farklı-yöntem teknikler kullanılarak konunun yinelenmesi şeklinde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

“Akranlarından farklı eğitim gereksinimleri olan öğrencilerin sınıf içinde gerçekleştirilen etkinliklere katılımını artırmak için çeşitli düzenlemelerin/uyarlamaların yapılması gerekir”

Kaynaştırmayı Etkileyen Faktörler

Kaynaştırma uygulamasını başarıya taşıyacak etkenlere bakıldığında aile, öğretmenler ve okul yöneticileri başrolü oynamaktadır .

Sınıf öğretmenleri; BEP çalışmalarında yer almalı, aile ile iletişim ve işbirliği içerisinde olmalı, fırsat ve imkan eşitliği gözeterek öğrenciye yaklaşmalı, mesleki donanımını arttırmalıdır.

Okul Yöneticileri; Kaynaştırma uygulamaları için gerekli planlama ve düzenlemeyi yapmalı, öğrenci yetersizlik ve özellikleri ile ilgili bilgi edinmeli, eğitim süresinde öğretmenlerine yardımcı olmalı, çocuğun eğitim aldığı diğer kurumlarla işbirliği içinde olmalıdır.

Yetersizlikten etkilenmiş öğrencinin sosyal kabulünde akranlarına iş düşmektedir. Öğrencinin sınıfta aktif olması, okuldaki sosyal ve öğretimsel etkinliklere katılımı kaynaştırma gereksinimlerinin yapılmasında akranları yardımcı olmalıdır.

Aileler toplumun en temel birimidir ve çocuğun yaşamında anahtar bir bileşendir. Aileler okulda yapılan kazanımları pekiştirir, diğer veliler de özel gereksinimli öğrencilerin sosyal kabulünde çocuklarına model olarak kaynaştırma eğitimine destek olmalıdır.

Webdeyiz!

besniram.k12.tr

Hazırlayanlar

Ömer POLAT

Gizem DUTLU

Ali GÜVEN

Aslı ÇELİK

İnsanlar ülkelerinin geleceğine dair taşıdıkları kişisel sorumluluğun bilincine varmazlarsa, ülkelerin kalkınması ve refaha kavuşması da mümkün olmayacaktır. Her bir insan gerçek vatandaş, "yaşam mimarı" olmalı.

Telefon: 0 (416) 318 20 60

Faks: 0 (416) 318 20 60

E-posta: besniram.k12.tr

Merak Edilenler

- ◆ **Okul Yönetimi kaynaştırma öğrencisi için yapılacak düzenlemelerde aileden ücret talep edebilir mi?**
Hayır. Zorunlu eğitim ücretsizdir. Ancak aileler kendi istekleri doğrultusunda okula katkıda bulunabilirler.
- ◆ **Okul yönetimi diğer velilerin isteği üzerine engelli öğrenciyi okuldan uzaklaştırabilir mi?**
Hayır. Özel eğitim gerektiren bireylerin de eğitimden eşit şartlarda yararlanma hakları vardır. Aksine davrananlar hakkında yasal işlemler başlatılır.
- ◆ **Öğretmenin kaynaştırma öğrencisi ile ilgili sorumlulukları var mıdır?**
Vardır. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde belirtilmiştir.
- ◆ **Sınıfta birden fazla kaynaştırma öğrencisi var. Diğer şubelerde yok. Ne yapmalıyım?**
Kaynaştırma kararı alınmış öğrencilerin, ailelerin görüşleri, öğrencilerin yetersizlik türleri de dikkate alınarak şubelere eşit dağıtılması amacıyla okul yönetimine müracaat edilir.

KISSADAN HİSSELER

Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitim gerektiren ve normal gelişim gösteren bireylerin bir arada eğitime alınarak, aynı eğitim olanaklarından eşit ölçüde faydalanmaları esasına dayanan bir uygulamadır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin psiko-sosyal ve akademik yönden gerekli yaşam becerilerini kazanmalarında, kaynaştırma eğitimi önemli bir role sahiptir. Özel eğitim gerektiren öğrenciler kaynaştırma yoluyla eğitim sürecinde, oyun, eğitim uygulamaları ve diğer etkinlikler içinde normal gelişen akranlarını gözleyerek öğrenme, diğerlerini model alıp taklit etme ve etkileşimde bulunma yoluyla uygun tutum ve davranışlar geliştirebilme olanağını elde ederler. Böylece toplumun beklentilerine uygun davranmayı öğrenebilirler ya da topluma uyumda büyük bir ilerleme kaydedebilirler. Ancak bu tutum ve davranış

göstermeleri engelli kişilerin bir anda normal kişi haline gelmesi ya da toplumda benimsenen tüm davranış ve durumlara uymaları anlamına gelmemelidir. Buradaki yaklaşım normal öğrencilerle engelli bireylerin arasındaki farklılıkları en aza indirmektir.

Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitim gerektiren bireyle katkı sağlarken normal gelişim gösteren bireylere de "engelli bireyle bir arada yaşama konusunda" olumlu tutum ve davranışlar kazandırır. Bu kazanç toplumsal bütünleşmeye ve kaynaşmaya da önemli bir katkı sağlar.

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları, normal gelişim gösteren öğrencilere de bireysel gelişim ihtiyaçlarının olduğunu fark ettirir. Bu durum toplumun ve eğitimcinin farkındalığını arttırırken eğitimin kalitesini de yükseltecektir. Böylece bireylerde toplumsallaşma bilinci gelişecek Ülkemizin geleceği açısından ortak tutum ve tavır geliştirmede önemli rol oynayacaktır.